

16.9.2002

2525/4/00

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Ilkka Rautio

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Riitta Länsisyrjä

PÄÄTÖS KANTELUUN PANKKITILILLÄ OLEVIENTEN VAROJEN ULOSMITTAUSTA KOSKEVASSA ASIASSA

1 KANTELU

A on osoittanut eduskunnan oikeusasiamiehelle 10.11.2000 päivätyssä kirjoituksessa, jossa hän arvostelee Helsingin kihlakunnan ulosottoviraston menettelyä Isännöitsijätoimisto --- Ky:n tilillä pankissa olleiden varojen ulosmittausta koskevassa asiassa. Kantelija kertoo, että hänen yrityksensä tilillä olleet varat oli kokonaisuudessaan tilitetty ulosmittauksen perusteella ulosottomiehelle. Ulosmittauksesta ei ollut hänelle ennakoon ilmoitettu eikä tilille ollut jätetty suojaosuutta vastaavaa määrää. Näin ollen hänen elantokustannuksiinsa ei ollut jäänyt varoja.

2 SELVITYS

3 RATKAISU

3.1 Ennakoilmoituksen puuttuminen

Saadun selvityksen mukaan avustava ulosottomies B oli 7.11.2000 ulosmitannut A:lle ja Isännöitsijätoimisto --- Ky:lle maksuunpantujen YEL-maksujen suorittamiseksi A:n Okopankki Oyj:n tilillä olleet varat, kuitenkin enintään 25 976,55 markkaa. Pankki tilitti ulosottovirastolle tilillä olleet varat. B lähetti A:lle otteen ulosmittauspöytäkirjasta postitse samana päivänä, eli 7.11.2000.

Ennakoilmoitusvelvollisuutta koskevan ulosottolain 3 luvun 26 §:n 1 momentin mukaan lainvoimaa vailla olevan tuomion nojalla ei voida suorittaa ulosmittausta velallisen poissa ollessa, ellei ulosmittauksesta ole ennakoon ilmoitettu hänelle, paitsi jos on syytä uskoa, että hän ulosmittausta välttääkseen piileskelee tai on matkustanut pois. Ennakoilmoitus on lainkohdan 2 momentin mukaan lähetettävä myös silloin, kun ulosmittaus tapahtuu kuolinpesästä tai kun ulosmitataan velallisen omaisuutta, joka on muualla kuin hänen kotipaikkakunnallaan ja jota velallinen ei ole antanut ilmi ulosmitattavaksi.

Ulosmittaus tapahtui velallisen kotipaikkakunnalla. Kysymys oli maksuunpannuista YEL-eläkevakuumaksuista, joista voidaan valittaa vain eläkelainsäädännön ja verojen ja maksujen perimisestä ulosottoin annetun lain mukaisella perustevalituksella. Näin ollen saatava oli lainvoimainen ja

velallisen pankkitilillä olevien varojen ulosmittaus ilman ennakoilmoitusta oli edellä mainitun säännöksen mukaan mahdollista.

Ulosottomies on lausunnossaan vedonnut myös ulosottolain 3 luvun 21 c §:ään, joka sääntelee tilanteita, joissa täytäntöönpanon saatetaan katsoa vaarantuvan ilmoituksen johdosta. Tuolloin ulosottomiehen alueellista toimivaltaa koskevat säännökset eivät ole esteenä. Ulosmittaus voi tapahtua siellä missä omaisuutta tavoitetaan.

Tätä jossain määrin tulkinnanvaraista säännöstä on korkein oikeus ennakkoratkaisussaan KKO 2001:20 säännöksen tarkoituksen mukaisesti tulkinnut siten, että sillä tarkoitetaan myös tilannetta, jossa toimivaltainen ulosottomies ulosmittaa omalla toimialueellaan olevaa velallisen omaisuutta. Toisin sanoen säännös ei olisi pelkkä alueellista toimivaltaa koskeva säännös vaan koskisi ylipäätään ulosottomenettelyä siinä tarkoitettuun erityistilanteeseen.

Edellä mainittujen säännösten perusteella A:lle ei ole tarvinnut lähettää ennakoilmoitusta ulosmittauksesta. Jos ulosottomies haluaa lisäksi vedota siihen, että ulosottolain 3 luvun 21 c §:n mukaisesti saatavan eli pankkitilillä olevien varojen ulosmittaus voidaan toimittaa (toisin kuin ulosottolain 3 luvun 25 §:ssä säädetään) myös ulosottomiehen virkahuoneessa, edellytyksenä on, että täytäntöönpanon saatetaan katsoa vaarantuvan.

Täytäntöönpanon vaarantumiselle tarkoitetaan lähinnä vaaraa omaisuuden siirtymisestä täytäntöönpanon ulottumattomiin. Korkein oikeus on mainitussa ennakkoratkaisussaan KKO 2001:20 ottanut kantaa myös siihen, millaisiin seikkoihin arvio täytäntöönpanon vaarantumisesta on perustettava. Kysymyksessä olevassa tapauksessa, jossa ulosmittauksen kohteena oli moottoripyörä, pidettiin rekisterimerkintöjen lisäksi merkittävänä seikkana sitä, että velallinen ei ottanut yhteyttä ulosottomieheen huolimatta kirjeitse lähetetystä maksukehotuksesta ja velallisen vaimon välityksellä tehdystä yhteydenottopyynnöstä.

Saadun selvityksen mukaan nyt kysymyksessä olevassa asiassa oli ulosoton tietojärjestelmästä lähetetty normaalit maksukehotukset velalliselle. Avustava ulosottomies ei ilmoittamansa mukaan ollut muuten ollut yhteydessä velalliseen.

Täytäntöönpanon vaarantumista arvioitaessa on mielestäni ensinnäkin otettava huomioon, että ennakoilmoitussäännöksillä on tärkeä merkitys velallisen ennakkollisena oikeussuojakeinona. Näin ollen katson, että pelkästään pankkitalletusten luonteesta seuraava hukkaamisvaara ei ole riittävä peruste ennakoilmoituksen tekemättä jättämiselle. Saatavan luonne ja suuruuskin voidaan kuitenkin mielestäni ottaa huomioon hukkaamisvaaraa arvioitaessa sitä lisäävänä tekijänä. Ulosottoon saapuneista asioista oli aikanaan lähetetty velalliselle maksukehotukset eikä asiassa ollut saatu selvitystä, että velallinen olisi niiden johdosta ottanut yhteyttä ulosottomieheen. Toisaalta on otettava huomioon, että ne saatavat, joista kyseinen ulosmittaus toimitettiin, olivat pääasiassa tulleet ulosottoon vasta samana vuonna kuin ulosmittaus toimitettiin.

Avustava ulosottomies ei ole esittänyt selvitystä siitä, miten täytäntöönpanon vaarantuminen oli nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa ollut todettavissa. Täytäntöönpanon vaarantuminen täytyy mielestäni kussakin konkreettisessa tapauksessa olla arvioitavissa velallisen menettelyn perusteella, jotta ulosmittaus voidaan toimittaa ulosottolain 3 luvun 21 c §:n mukaisesti ilman ennakoilmoitusta.

Saatan avustavan ulosottomiehen B:n tietoon käsitykseni hänen virheellisestä menettelystä. Saatan tämän käsitykseni myös kihlakunnanvouti --- tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennökset tästä päätöksestä heille.

3.2

Suojaosuuden huomioiminen

Kantelija vetoaa siihen, että hänen mielestään pankkitilin varoista olisi tullut jättää ulosmittaamatta suojaosuutta koskevien säännösten mukainen määrä.

Ulosottolain 4 luvun palkan ulosmittauksessa huomioon otettavia suojaosuussäännöksiä ei sovelleta juridisiin henkilöihin, kuten A:n kommandiittiyhtiöön eikä toisaalta kantelussa ole vedottu A:n itsensä osalta, että kysymys olisi sellaisista ulosottolain 4 luvun 6 §:ssä tarkoitetuista palkkarahoista, joiden ulosmittaus pankkitililtäkin edellyttää palkan ulosmittausta koskevien säännösten soveltamista.

Velallisella on kuitenkin ulosottolain 4 luvun 5 §:n nojalla erottamisetu ulosmittauksessa. Pykälän 1 momentin 6 kohdan mukaan velallisen rahavaroista on erotettava määrä, joka on tarpeen velallisen ja hänen elatuksensa varassa olevien perheenjäsenten välttämätöntä toimeentuloa varten yhden kuukauden ajaksi, jollei velallisella ole tätä tarvetta vastaavaa muuta tuloa.

Kun otetaan huomioon se selvitys, mikä asiassa on saatu A:n muilla pankkitileillä olevista varoista, katson, että minulla ei ole aihetta epäillä ulosottomiehen menetelleen virheellisesti kohdistamalla ulosmittauksen tilillä oleviin kaikkiin varoihin.

3.3

Toimenpiteet

Saatan edellä kohdassa 3.1 esittämäni käsityksen avustavan ulosottomiehen B:n menettelystä ja täytäntöönpanon vaarantumisen arvioimisesta hänen ja kihlakunnanvouti --- tietoon lähettämällä heille jäljennöksen tästä päätöksestä.